

GOSPODARSTVO

TRGOVINA * FINANCE * INDUSTRIJA * OBRT * KMETIJSTVO

LETO V. ŠT. 100

TRST, 21. JULIJA 1951

CENA LIR 20

Zakaj prav v tem trenutku?

Rimski dopisnik angleške lista »Manchester Guardian« pripisuje najnovejšo knjigo italijanskega tiska proti domnevno novemu političnemu kursu na Tržaškem in za priključitev Trsta k Italiji italijanski financ, MSI (neofašističnemu gibanju Movimento Sociale Italiano) in nacionalističnim skupinam skrajnega desnega krila demokrstanjov. Edini namen teh finančnih in političnih skupin naj bi bil zrušitev De Gasperi.

Da bi gonja izvirala samo iz notranje-političnih nagibov, ni verjetno. Njen potek je najboljši dokaz, da je bila zadnja rešila, ceprav nerodna, toda prav zato toliko bolj prozorna. Nenadoma so vsi italijanski tisi — celo veliki gospodarski dnevniki — planili pokoncu in odkrili okrožnico ZVU, ki prosto potrjuje ukaz št. 146 iz leta 1948, da je namreč prizivno sodišče v Trstu najvišja sodna instanca na Tržaškem in da se rimsko kasacijsko sodišče nima vmešavati v tržaške pravne zadeve. Novo okrožnico ZVU je izdalo samo rimsko kasacijsko sodišče, ki se je nedavno proglasilo za pristojno tudi na STO.

Uradni korak italijanskega zunanega ministra v Londonu in Washingtonu za revizijo mirovne pogodbe, ki je sledil časopisni gonji, je najboljši dokaz, da gre za gonjo, ki je bila naročena prav s strani tistih, ki so pripravljali ta korak.

Tudi vsak laik v moderni diplomaciji bo kmalu ugani, zakaj je rimska diplomacija izbrala prav ta trenutke za svojo ofenzivo, ki je bila naprjena predvsem proti Angliji. Protiangliška napadalnica je šla tako daleč, da je n. pr. R. Cantalupo (v zadnji številki ilustriranega tednika »Il Tempo«) zagrozil Angležem z novo Pasquellijevo, ki prestaja kazen v zaporih zaradi umora višjega angleškega častnika v Pul.

Zakaj je grof Sforza izbral prav ta trenutke za svojo diplomatsko ofenzivo proti Angliji? Velika Britanija, ki je pred izbruhom koroške vojne in začel-nega novega orožarskega zveze skoraj sprava svoje gospodarstvo in svoje finance v ravnovesje, ima danes zopet velike znanje težave — gospodarske in politične — zaradi spora s Perzijo o izkoriščanju petrolejskih vrelcev. Ceprav so Egipčani zanikali vest, da bi bili uradno zahtevali and Sueške družbe (ki je v bistvu v angleških rokah) delitev dobička na polovico, ni dvoma, da je Egipt zopet začel nagajati Angležem. (Glej tudi zahtevo, da se odstranijo angleške čete od Sueške prekopu). Spor s Perzijo lahko spravi v nevarnost tudi druge angleške petrolejske koncesije na Srednjem vzhodu.

Prav takšen trenutek se je sedanjemu italijanskemu zunanjemu ministru zdel primeren, da pokaže zobe Angležem, so poleg vsega bili odločno proti temu, da se grof Sforza po drugi vojni vrne na to mesto.

Verjetno so soodločili še drugi razlogi pri izbiri prav sedanjega trenutka. Zgodovina italijansko-avstrijskih diplomatskih odnosov po prvi svetovni vojni je pokazala, da je rimska diplomacija, ki je sicer pripisovala veliko važnost dobrih odnosom z Dunajem, odbila avstrijskim državljanom — pa naj si bo to Seipel, Dollfus ali Schuschnigg — vsako zahtevo, katere izpolnitev bi omogočila Avstrijcem, da se gospodarsko usidrajo v Trstu. Med te zahteve sodijo predvsem: avstrijska prosta cona in usidranje avstrijske mornarice v Trstu. Tudi ni slučajno, da je prav »Giorname di Trieste« pred nekaj meseci s takšno silovitostjo, združeno z zafurkanjem od zgoraj navzdol, odbil zahteve avstrijskih gospodarskih krogov listu »Die Presse«, da bi namreč pri sklepanju mirovne avstrijske pogodbe zagotovili Avstriji v Trstu položaj, ki ji gre glede na obseg avstrijskega prometa skozi tržaško pristanišče.

Uradni avstrijski obiski na zadnjem vselejmu, združeni s prihodno iztek otkov iz vseh avstrijskih dežel, so pač znamenje novega zanimanja Avstrijcev za Trst. Mar ni morda v ozračju neki širši načrt neznanih diplomatov, da se tržaškemu gospodarstvu poisočje trdnjaja in trajnejša tla ob naslonitvi na naravno zaledje? Kako naj italijanski minister stoji na o-tvortivni slavnosti tržaškega vselejma ob strani z bivsim avstrijskim ministrom, ki ga poveljnik anglo-ameriške cone STO pozdravi v isti sapi kakor italijanskega? Ni dvoma, da bo Italija storila vse, da bi prepreči prodiranje zaledja v Trst in utrditev tržaškega gospodarstva izven njeneje gospodarskega območja. V to polja-je sodi seveda tudi izboljšanje gos-podarskih slikov med Trstom in Jugosla-vijo.

Se besedo o italijanski financ, ki naj bi imela po mnenju omenjenega angleškega lista svoje prste vmes pri protiangliški gonji zaradi Trsta.

Čudno je res, da se je tej gonji pridru-žil tudi italijanski gospodarski tisk. Pra-vo tudi, da ima italijanska »financa« mo-čan vpliv na neki videmski list, ki pred-ajlaci v časopisni gonji za Trst.

Neofašistično gibanje zopet pridobiva na tleh v Italiji in Trstu. Boje se ga tudi demokrstanjani. Danes si ni mogoče zamis-eliti političnega gibanja brez denarja. Mussolinija in Hitlerja so financirali ve-leinistriji. Mar se igra zdaj ponavilja v Italiji?

Ne mislite, da bi italijanski industriji ne imeli denarja za to. Minister za indu-strijo Togni je v zadnji proračunski raz-pravil ogotovil, da je Italija po prvih treh letih Marshallovega načrta (do 30. ju-nija 1950) prejela 1300 milijonov dolar-jev (812 milijard lir) od ECA. Tej vsoti je treba dodati še denar iz tržaškega neprofitnostnega sklada (ERP), ki ga prejema italijanska industrija. S tem de-narjem si je opomoglo italijansko gos-podarstvo, predvsem italijanska veleind-ustrija.

Mar ni črna nehalnost, da je zdaj prav ta veleindustrija v taboru, ki po-zvoca znova velike težave zahodni de-mokraciji in ruši njene načrte v svetu?

Avstrijski pesimizem glede Trsta

V avstrijskem tedniku »Die Oesterreichische Furche« (Freie Kulturpolitische Wochenschrift, Dunaj 7. julija) je profesor dr. ing. Hermann Kalbrunner nanizal nekaj vtisov s svojega potovanja v Trst. Med mnogimi mesti in deželami, ki pričakujejo od gospodarske združitve zahodnih sil konec nevarnega nazadovanja in nov vzpon, je prav Trst. Hiranje Trsta opazi na prvi pogled. Z brzim vlakom, ki sta mu priključena voza z Dunaja in z Monakovega, je prispelo v Trst komaj nekaj potnikov. Na zapuščenem trgu okoli postaje pričajo velika poslopja o nekdanjem življenju v Trstu. V pristaniš-ču je vse kakor nekdanj, le ladji ni. Pi-sec opisuje nato promet v nekdanjem avstrijskem Trstu, ki je bil povezan z lad-jami najrazličnejših narodov in z vsem svetom, z Daljnim vzhodom, Japonsko, Kitajsko, z Bljžnjim vzhodom in Zahod-m. Na postaji pri Sv. Andreju s'oje na trih prazni vagoni.

Prijatelji združene Evrope se veselijo statistiki, ki ga zavzema s'arjega generaci-ja okoli lista »Trieste-Serae«, ki zahteva priključitev Trsta k zaledju in boljše zveze z Avstrijo, južno Nemčijo in Svi-co. Se vedno je v zraku misel, da bi se svobodna država Trst povezala z Avstri-jo po koridorju. Značilno je, da so letos v širših krogih resno razpravljali o pre-dlogu, da bi bil imenovan za guvernerja STO dr. Wedenig, koroški deželni glav-ar. Združena Evropa bi prinesla tudi Trst u rešitev. Zadeva je nujna; kajti uvoz v Trst je v času od 1948—50 nazadovao za 365.000 ton. Ukinitve ameriških pošiljk Avstriji bo položaj še poslabšal. Grevi tudi konkurenca severnih pristanišč in Geneve.

Ugoden razvoj tržaškega prometa

Številke o razvoju tržaškega prometa v času od 1. januarja do konca maja 1951 so še vedno ugodne. Za danes se ne bomo spuščali v komentar abso-lutnih števk o razvoju tržaškega pro-meta, ki bi bil sicer nujno potreben, ako bi hoteli zajeti bistvo in označiti pomen goloega prometa za razvoj tržaškega gospodarstva. Same številke o količini nam ne povedo dovolj, ker ne

Tržaški promet z Jugoslavijo in cono B

v razdobju 1.-1. - 31. III. 1951

	UVOZ		IZVOZ	
	Količina (v tonah)	Vrednost (v 1000 lir)	Količina (v tonah)	Vrednost (v 1000 lir)
Zive živali	155	23.286	5	4.400
Zivila in surovine za njih proizv.	2.554	141.822	7.940	658.890
Rude	206	4.241	36	1.641
Kemični proizvodi	6	2.213	261	26.671
Les in izdelki	4.311	114.590	8	259
Tkanine	—	—	40	64.163
Običajne kovine - izdelki	4	449	31	21.606
Stroji in aparati	—	—	153	172.826
Gorivo - trdo	11.617	73.582	—	—
Gorivo - tekoče	—	—	386	23.534
Razno blago	3.766	41.832	170	49.272
Električni tok kWh	2.106.000	11.984	—	—
Skupaj	22.629	413.999	9.030	1.023.262
kWh	2.106.000	—	—	—

Podatke smo vzeli iz poročila Za-vezniške vojaške uprave Upravi za gos-podarsko sodelovanje (ECA) za raz-dobje od 1. januarja do 31. marca 1951. Postavka »les in izdelki« se ne nana-sa na drva in oglje, ki sodijo pod go-rivo.

O razvoju prometa med anglo-ame-riško cono in jugoslovansko cono STO pravi poročilo, da se je razvijal v obič-ajnem okviru. Vino predstavlja 75% vsega blaga, ki je bilo uvoženo v Trst

PETROLEJSKE LADJE Z DONAVE NA REN

(OD NASEGA NEMškega SOTRUDNIKA)

Zahodna nemška republika je izdelala načrt o obnovi mednarodnih plovnih zvez, ki je te dni prisel v javnost. Po tem načrtu bodo nekatera nemška pristanišča na Renu, kakor Koeln, Dusseldorf in Duisburg postala kombinirana pristanišča, to se pravi ugod-na tudi za plovbo morskih ladij. V ta namen bodo Nemci pričeli graditi ne-kaj posebnih ladij, ki bodo sposobne za plovbo na rekah in na morju. Na takšnih ladjah bi prevažali zlasti ži-va in iz čezmorskih dežel v notranjost Nemčije, ne da bi bilo treba preklada-ti blago v morskih pristaniščih na rečne ladje. Prihranili bi seveda na času. Na takšnih ladjah naj bi se vr-šil premei najprej s sredozemskimi pristanišči in s skandinavskimi deželami.

Jugoslavijo in osiale jugo-vzhodne evropske države bo zanimala vest, da so Nemci pričeli s prenosom nemških petrolejskih ladij z Donave na Ren. Med drugo svetovno vojno so Nemci vse svoje petrolejske re-čne ladje zbra-li na Donavi, da bi z njimi prevažali mađarski in romunski petrolej, ki so ga nujno potrebovali kot pogonsko go-rivo za automobile in tanke. Po nemš-kem zlomu so nemške čete odpejale s seboj tudi rečne ladje na Donavi in jih zbrale v nemškem pristanišču na Donavi — Regensburgu.

Ze nekaj let so se Nemci pečali z mislijo, da bi rečne petrolejske ladje prenesli z Donave na Ren, kjer je bi-lo pomanjkanje petrolejskih ladij ze-lo veliko. To misel zdaj uresničujejo in prevažajo 700-1.200 tonske petrolej-ske ladje z Donave na Ren.

Ker ni mogoče prevažati petrolej-skih ladij skozi rusko-vzhodno cono, jih prevažajo po avtomobilskih cestah čez Monakovo in Stuttgart v Mann-hein na Renu. Pomisliti je treba, da

vsebujejo podatkov o vrednosti pa tu-di ne o vrsti samega prometa. Ločiti je treba v tej zvezi poli tranzit od pra-ve trgovine.

Uvoz po morju je še vedno visok, prav tako izvoz po železnici. Vendar narašča tudi dovoz po železnici, t. j. promet v smeri iz zaledja nasproti Tr-stu in izvoz po morju. Prav ta poteza je za razvoj ugodna ker kaže, da bo seasoma Trst vsaj do neke mere s pro-metom z zaledjem nadomestil izgubo, ki bi jo prinesla ukinitve pošiljk Mar-shallovega plana za Avstrijo.

V času od 1. januarja do 31. maja 1951 je znašal celoten promet v tržaš-tem pristanišču 29.001.062 stotov (leta 1950 v tem času 26.534.933 in leta 1938 21.545.589).

Po železnici je prispelo 1.1951 5.510.678 (l. 1950 4.462.382 in leta 1938 3.826.944), in odšlo po morju 5.327.694 (l. 1950 4.205.351 in 1938 4.051.079). Po morju je prispelo 1.1951 11.228.166 (l. 1950 10.615.446 in l. 1938 9.530.324) in odšlo po železnici 6.934.524, (l. 1950 7.251.754 in l. 1938 4.137.242). Ako primerjamo kazalce za promet v razdobju januar-maj 1951 s kazalcem za leto 1938, ki ga postavimo na 100, je podo-ba naslednja: dovoz po železnici v le-tu 1951 144, odhod po morju 131,51, uvoz po morju 117,82 in izvoz po železnici 167,61, celoten promet 134,60.

CSR NE BO IZVAZALA CEZ HAMBURG?

Po zadnjih vesteh je ZSSR pozvala CSR in Mađarsko, naj ne uporabljata vob Hamburga in drugih nemških prista-nišč za svoj promet. Po vsem tem bo češkoslovaški promet po Labi proti Ham-burgu zamrl. CSR ima v Hamburgu pro-sto cono.

ZSSR je napravila ta korak v odgovor na odkrjenje trgovine zahodnih sil, z a-sti ZDA s Sovjetsko zvezo in njenimi zavezanici. Tako so ZDA te dni opra-vile vse carinske ugodnosti, ki so jih bil-deleže vzhodne države na podlagi sploš-nega mednarodnega carinskega spora-zuma.

Med Italijo in Jugoslavijo

ustanovitev italijansko-jugoslovanske zbornice

Dne 12. julija so se sestali v prostori trgovinske zbornice v Milanu (Via Mercanti 2) pobudniki italijansko-jugo-slovanske trgovinske zbornice. Bilo je okoli 40 predstavnikov raznih gos-podarskih podjetij. Seji je predsedoval dr. Erba. Glavni tajnik avv. Valvasorri je poročal o namenih nove zbornice, ka-tere ustanovitev se pripravlja. O tem je govoril tudi avv. Labadini, ki je poudaril koristnost nove pobude. Po-daljši razpravi je bilo doseženo popol-no soglasje glede potrebe, da se usta-novi zbornica, ki bo pospeševala izmen-javo blaga med Italijo in Jugoslavijo. Izbran je bil pripravljalni odbor, ki mu je bilo naloženo, da stopi v zvezo z italijanskimi in jugoslovanskimi oblast-vi in da čimprej skliče nov sestanek. V pripravljalni odbor so stopili: avv. Giulio Labadini, avv. Cesare Valvasorri, avv. Fratini Luigi, dr. Mario Da-vidi, Maschera Emilio, dott. Domenico Cannavale in rag. Candini Angelo.

Padovski vselejem je obiskala jugoslovanska trgovinska delegacija, ki jo je vodil trgovinski svetnik pri jugoslo-vanskem poslanstvu v Rimu. V delega-ciji so bili predstavniki jugoslovanske trgovinske poslovalnice v Milanu in upravnik zagrebškega vselejma. Na trgovinski zbornici je bil sestanek s predstavnikmi padovanskega gospodar-stva. Italijanski gospodarski listi pri-pominjajo, da se je prvič zgodilo, da je jugoslovanska delegacija obiskala padovanski vselejem in da je značil-no, da je bil med delegati tudi pred-sednik zagrebškega vselejma. Hkrati-izražajo željo, da bi prišlo do tesnej-šega sodelovanja med padovanskim in zagrebškim vselejmom in da bi se medsebojno izmenjavali vzorci blaga.

Potrošnja bombažna prediva v Ita-liji nazaduje. Doslej je bila dobra kon-junktura za izvoz v inozemstvo, ven-dar je tudi ta pričela pojemati. Glede volne je bilo sklenjenih v zadnjem ča-su malo kupcij.

Pet milijonov kredita Španiji. Uprava za gospodarsko sodelovanje (ECA) je do-volila Španiji pri Export-Import Banki kredit 5,75 milijona dolarjev.

Oboroževalna industrija v ZDA od-je-ma edalje več delovne sile industri-ji za civilne potrebe. Leta 1950 je do-segla vsa delovna sila v ZDA 65,2 mi-lijona ljudi, od teh je bilo v obrambo-ni industriji okoli 5 milijonov ljudi, nezaposlenih pa nekaj izpod 3 milijo-

Mednarodna trgovinska zbornica-svetovni gospodarski parlament

Mehanizem svetovnega gospodarstva postaja z vedno intenzivnejšim med-nodnim poslovnim prometom vedno bolj kompliciran in zahteven ter por-ajra sprti vedno nove organizacijske oblike. V tem mehanizmu ima zelo po-membno vlogo tudi mednarodna trgo-vinska zbornica s sedežem v Parizu. Njen delokrog in njen pomen sta tako velika in obsežna, da bi se moral z njeno organizacijo seznaniti sleherni gospodarstvenik, čigar posli segajo ka-korkoli čez meje njegove lastne države. Mednarodna trgovinska zbornica (Chambre de Commerce Internationale CCI) je bila ustanovljena 1.1919 v At-lantic City-ju na pobudo gospodar-stvenikov iz ZDA, vel. Britanije, Fran-cije, Italije in Belgije — skratka držav takrat zmagovite Antante. Svoji delo-krog je kmalu razširila, tako da je ob svoji tridesletnici ob koncu l. 1948 vključevala že 54 držav.

Po svojem statusu CCI ni uradna mednarodna organizacija. Njeni člani niso države kot take ali vlade posa-meznih držav, pa tudi ne samo trgo-vinske zbornice ali njihove zveze v posameznih državah, temveč posebni nacionalni komiteji CCI same. Ti na-cionalni komiteji združujejo najvažnej-še gospodarske ustanove v državah kot so: industrijske in trgovinske zbornice, sindikati in zveze podjetnikov v po-sameznih gospodarskih panogah, pa tu-di tako imenovani individualni člani, to so velika podjetja, banke, zavaroval-nice, prevzorne družbe itd. — predvsem seveda tiste, ki se udeležujejo v me-dnarodnem gospodarstvu.

CCI se vzdržuje s prispevki nacional-nih komitejev in ne sprejema od vlad niti podpor, niti navodil ter je po svo-jem programu ločena od vsleherne po-litične dejavnosti.

Kljub formalno zasebnemu značaju CCI pa je nemogoče, da bi pri svoji široki aktivnosti in mnogostranskem delovnem področju ostala ločena od neposrednega političnega dogajanja v svetu, na katerega je treba gledati pred-vsem skozi prizmo gospodarstva. Se

več, tako kot se vedno bolj v posamez-nih kapitalističnih državah državni or-gani z gospodarskimi zračajo v dr-žavni kapitalizem, tako opažamo na višji stopnji svetovnega gospodarstva prav pri CCI njeno zračanje s poli-tičnimi organizmi mednarodnega sveta v en sam, ne več internacionalen, tem-več že supernationalen gospodarski or-ganizem. Le-ta nosi vse značilnosti so-dobnega razvitega kapitalističnega gos-podarstva, ki teži k svetovnemu po-potenju, kar mu v veliki meri daje hkrati sodobno moč in značilnost. V kolikor pa gre za forme olajšanja me-dnarodnega prometa sploh, za njegove enofne oblike, za izenačenje norme pri prevozu, pošti, prometu, mednarodnih uza-nah itd. — pa ima CCI ne glede na svoj osnovni gospodarsko politični značaj veliko zaslug za pospeševanje svetovnega gospodarstva.

Zato se CCI v svoji propagandni pu-blicaciji ob 30 letnem jubileju do ne-ke mere upravičeno imenuje »Svetovni gospodarski parlament« (Parlement mondiale de l'economie), ki posreduje sugestije posameznim vladam in urad-nim mednarodnim gospodarskim orga-nizacijam. Po pravilih je njena naloga: »razvijati svojo dejavnost za izboljšanje trgovskih stikov med različnimi državami in reševati mednarodna gos-podarska vprašanja«.

Zato je CCI uradno zastopana pri vseh zasedanjih Gospodarskega in so-cialnega sveta OZN, pri katerem ima tudi svoje stalne predstavnike. Poleg tega ima CCI izven svojega sedeža v Parizu dva stalna urada — v New Yorku, in Zenevi — ki skrbita za stalni stik z organi OZN.

Udeležba CCI pri teh mednarodnih organizmi, zlasti v Gospodarskem in socialnem svetu, je živahna. CCI pred-laga Svetu elaborate svojih odobrov in komisij, stavlja predloge za vpis posa-meznih vprašanj na dnevni red zase-danj, posega po svojih predstavnikih v razprave in prevzema ankete in ob-delave posameznih vprašanj.

Pritegniti bo treba pasove

Mednarodna trgovinska zbornica se je letos po dveh letih zopet sestala na 13. kongres, ki je bil v Lisaboni. Prišlo je okoli 500 industrijev in trgov-cev iz 30 držav. Pred dvema letoma je bilo na dnevnem redu vprašanje, kako zmanjšati velik dolarski pri-manjkljaj v plačini bilanci evropskih držav; letos so obravnavali vprašanje, kako pójacati obrambno industrijo za-hodnih držav, ne da bi zaradi tega tr-pela civilna industrija.

Zborovalci so se zedinili, da se mora organizacija obrambne industrije osre-dotočiti okoli Organizacije severnega atlantskega pakta (North Atlantic Treaty Organization - NATO), NATO je se organizirala urad za obrambno industrijo, ki mu načeluje W. R. He-rod, predsednik družbe International General Electric. Sestavljen je bil na-črt, ki kaže, koliko industrija vsake države članice lahko izdelata vojaške opreme.

Herod je opozoril zborovalce, da bo zaradi pospešitve proizvodnje obram-bne industrije trpela civilna proizvodnja. Zaradi tega bo treba nekoliko po-tisniti pasove. Toda teh težav se ni treba preplašiti. Če bo industrijska proizvodnja napredovala samo za po-lovico tako naglo kakor v zadnjih le-tih, bo mogoče dvigniti življenjsko ra-ven in opremiti vojske.

Rekordna letina v ZDA

Ameriško poljedeljsko ministrstvo je izdalo julijsko poročilo o letošnjih letini, v katerem napoveduje, da bo letina vseh pridelkov znasala približno 135% povprečja desetletja 1922-1933. Letošnja letina bo druga največ-ja v ameriški zgodovini in bo zaostajala samo za letino v letu 1948.

Predvidevalo, da bodo letos pridelali 363.000.000 lb pšenice. To je pet milijonov 444.000lb več kot pa je poljedel-sko ministrstvo napovedalo v juniju. Povečanje predvidene pridelke pšeni-ce je pripisati v glavnem izboljšanju vremena v juniju.

Poleg rekordne letine pšenice pred-videvajo tudi rekordno letino riža, rži, a relativno majhno letino jčmena. Pridelke srguma in soje bo približno enak lanskoletnemu pridelku, pridelke črpadlega salja v glavnem jabolk, grozjda hrusk in česen, pa bo verjet-no čedovarjal povprečju.

Značne se bo povečal pridelok bomba-ža proti majhni lanskoletni letini. Čenijo, da bo letošnji pridelok bomba-ža za 3.760.000 (ton večji od kol čine, katero naj bi pridelali po navočitih ameriške vlade.

Tungsten in molibden

Odpor za tungsten in molibden je izdelal sporazum o najnižjih in najviš-jih cenah za tekoče četrtletje, ki se zaključ. 30. septembra. Funkcionarji konference so izjavili, da določila za-časnega načrta ne bodo vplivala pri določanju bodočih nakazil.

Po načrtu za razdelitev cenijo, da bo v tem četrtletju na razpolago 2.800 ton tungstena in sicer po naslednjem ključu: Združene države 1.255, ton, Velika Britanija 695 ton, Francija 280 ton, Nemčija 290 ton, Švedska 210 ton, Avstralija 15 ton, Kanada 26 ton, Španija 13 ton in Jugoslavija 16 ton.

Po razdelitvenem načrtu za tekoče četrtletje za molibden cenijo, da bo na razpolago 4.400 ton te kovine, in sicer: Združene države 3.420 ton, Velika Britanija 515 ton, Francija 195 ton, Nem-čija 125 ton, Švedska 100 ton in ostale države 45 ton.

CCI je že med obema vojnama ime-la važno vlogo pri poenotenju svetov-nega gospodarstva. Tako je bil zelo pomemben njen prispevek pri poeno-tenju meničnega in čekovnega prava v okviru Društva narodov (konvencija leta 1930 in 1931), ustvarila je medna-rodne uzance z določitvijo mednarod-nih trgovskih označb (Incoterms 1936), sodelovala pri vseh konferencah gos-podarskega pomena, kot sta bili na pri-mer konferenci za revizijo mednarodne konvencije o zaščiti industrijske svojni-ce (patentov, žigov, vzorcev itd.) v Haagu leta 1925 in Londonu 1934 itd. V kolikor bolj postaja po drugi sve-tovni vojni svetovno gospodarstvo e-notnejše, hkrati pa tudi v svojem or-ganizmu bolj neodvisno in ločeno od posameznih držav, v toliko pridobiva seveda tudi CCI na svojem pomenu.

Ena njenih najpomembnejših ustanov je brez dvoma mednarodno razsodišče (Cour d'Arbitrage de la CCI) za spo-re v mednarodnem poslovnem pro-metu. V sporih, nastalih med pogodbeniki iz različnih držav je pogosto težko do-ločiti pravo pristojnost za njihovo re-sevanje, stranke se pogosto tudi upi-rajno predrti svoj spor pristojnosti re-dnih sodišč ali razsodišč (borznih in drugih) v tujih državah. Mednarodno raz-sodišče pri CCI v mnogih ozirih te te-žave odpravlja, zlasti ker stremi CCI, za enotnimi uzačami in mednarodnem poslovnem prometu, kar olajšuje tudi vprašanje pristojnosti.

Slehermi nacionalni komite ima pri CCI svojega podpredsednika in stalne-ga delegata pri njenem svetu (Conseil) in tudi v vsakem od njenih 40 komi-itejev in komisij, ki zajemajo najrazlič-nejša področja in s katerimi posega CCI praktično v sleherni panogo me-dnarodnega poslovnega prometa. Tako zveza med CCI in nacionalnimi komi-iteji posreduje zlahka zveze med njo in posameznimi vladami; to ji daje res-ničen značaj mednarodnega gos-podarskega parlamenta.

Ali naj kupimo obleko prav zdaj?

V začetnem času se trgovci in vete-r-govci s tkaninami pritožujejo, da ne-gredo kupcije od rok. To velja za Trst, kakor tudi za Italijo, od koder nabav-ljajo tržaški trgovci blago.

Podjetjeje trgovci skušajo privabiti kupce z novimi vrstami blaga ali z raz-stavljanjem slabših vrst po nižjih cenah, tretji zopet zavrejo na trg zadnji mojav. Na drugem mestu opazil pole ne moške srajce po izredno nizkih cenah, kar po 950 lir. Kakšno blago tiči za to ceno, je težko ugotoviti.

Potrošniki se danes zelo težko odločijo za nakup, ker je blago za njihove žepne predragro. Če jim niso prav potrebna nova oblačila, rajši odlašajo z nakupom. To je tih obstrukcija, kakršno priporo-čajo celo svetovno znani gospodarstve-niki kot najboljšo zdravilo proti nezdra-vi spekulaciji.

Ali naj kupimo obleko prav zdaj?

Razvoj na mednarodnih trgih kaže, da imajo potrošniki prav. Cena volni na debelo je v zadnjih mesecih padla za 35%, bombaž gre tudi navzdol. ZDA so coličlje za izvoz mnogo večjo količino bombaža kakor lansko leto. Če bi se kolikaj razbilih duh po smodniku, bi ce-ne seveda še hitreje nazadovale.

Cene na drobno seveda ne morejo na-zavovati v istem razmerju kakor cene na debelo. Nabavni stroški za surovine predstavljajo samo del proizvodnih stroš-kov manufakturnega blaga; drugi so se delovna sila, davki, obraba in amortiza-cija strojev itd. Stroški za delovno silo še vedno naraščajo, z davki je podobno. Kljub temu se moramo veseliti padanja cen na debelo, ker nam ta pojav vli-va upanje, da se bližamo vendar koncu navijanja cen in nezdravi spekulaciji. V Tr-stu kakor tudi po Italiji se vedno bolj čuti pomanjkanje denarja, ker so priče-banke kritiči kredite v zvezi z obrambo lire. Pametni trgovci ne spekulirajo mogo, zadovoljuje se rajši z majhnim dobič-kom, samo da jim gre blago izpod rok in da pridejo na ta način do likvidnega denarja.

Prodiranje ameriških petrolejskih družb na Srednji vzhod

Oster spor med Veliko Britanijo in Perzijo (Iranom) zaradi podržavljenja petrolejskih vrelcev prehaja v novo razdobje, odkar so ZDA zavzele blažje stališče nasproti Anglo-iranski družbi in se je Truman odločil, da pošlje v Teheran svojega zaupnega svetovalca Harrimana. Ta bo skušal vplivati pomirjevalno na perzijsko vlado, da bi pristala na praktično rešitev, ki bi bila v korist miru in same Perzije.

Značilno je, da je nedavno ameriški poslanik v Teheranu g. Henry Grady,

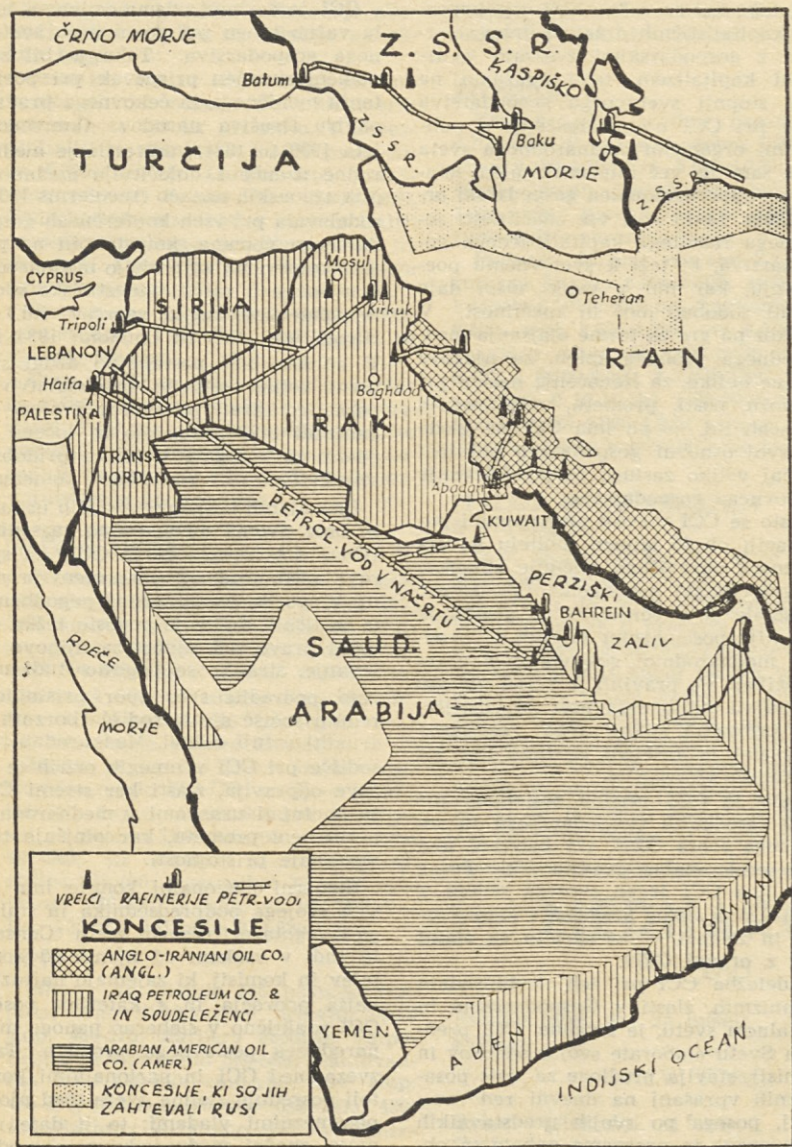
Dokler ni prišlo do podržavljenja petrolejskih vrelcev v Iranu, so Angleži kljub ameriškemu prodiranju obvladali še nad polovico petrolejske proizvodnje na Srednjem vzhodu. Z gospodarskim vplivom je bil seveda združen tudi političen vpliv. Američani so se prvi vrgli predvsem na Saudovo Arabijo. L. 1933 si je družba Standard Oil Company of California zagotovila izkoriščanje vrelcev v vzodni Saudovi Arabiji. Ta družba je leto nato prodrla na Bahrein v Perzijskem

L. 1939 izvajali nove koncesije v Saudi Arabiji. L. 1947 sta se jim pridružili še Standard Oil Company of New Jersey in Socony - Vacuum, ki sta bili že udeleženi pri Iraq Petroleum Company. Vrelci na Bahreinu in v Saudovi Arabiji so tako prišli popolnoma v ameriške roke.

L. 1934 so Američani prodrli tudi v Kuwait in družba Gulf Oil Corporation je prevzela polovico delnic angleške družbe Kuwait Oil Company. Druga polovica je v rokah Anglo-Iranian Oil Company. L. 1948 je American Independence Oil Corporation izposlovala koncesijo nad vrelci v nevtralnem pasu med Kuwaitom in Saudovo Arabijo. Pri nekaterih družbah zlasti v Iraku imajo precejšnje deleže tudi Holandi in Francozi.

Podatke o proizvodnji petroleja v posameznih državah smo navedli v zadnji številki »Gospodarstva«.

PETROLEJSKE KONCESIJE NA SPRED. VZHODU

ki se je spril s tamkašnjim angleškim poslanikom Fr. Shepherdom prav zaradi različnih pogledov na anglo-perzijski spor.

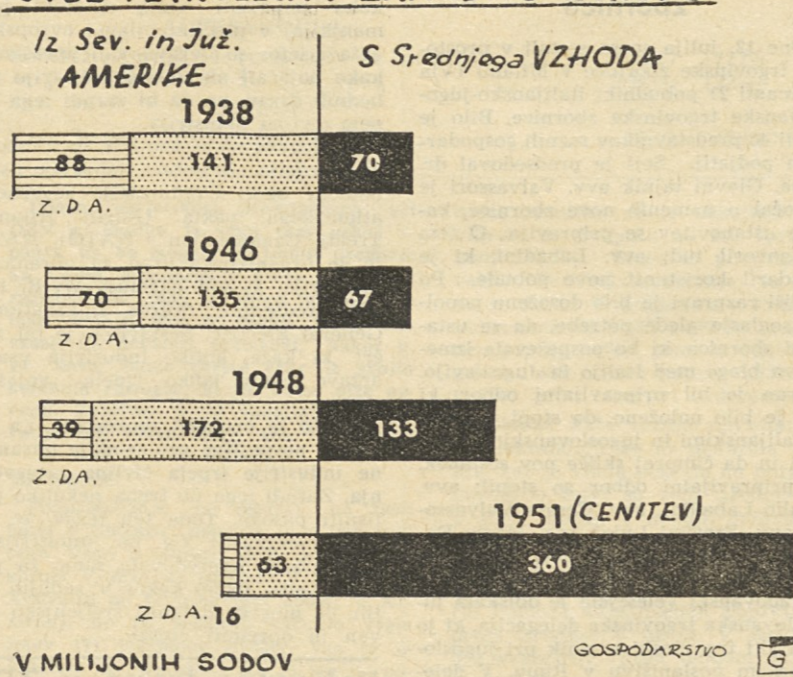
V tej zvezi bodo gotovo zanimali naše čitatelje podatki o prodiranju ameriških petrolejskih družb na Srednji vzhod, kjer so popej v petrolejskih zadevah odločevali Angleži.

Kakor hitro so pričeli računati za možnost novega svetovnega spopada, so temu primerno usmerili tudi svojo gospodarsko politiko. Glede petroleja je bilo sklenjeno, da se v mirnem času pričnejo bolj izkoriščati petrolejski vrelci na Srednjem vzhodu. Tako bi štedili petrolejske rezerve na Zahodu, da bi ostalo dovolj nafte za primer spopada. Ležišča na Zahodu bi bilo pač lažje braniti kakor vrelce na Srednjem vzhodu. Uprava Marshallovega načrta (ECA v Washingtonu) je v ta namen usmerila nakupe petroleja za evropske države na Srednji vzhod, 82% petrolejskih nakupov z dolarji ECA za l. 1951. naj bi se izvršilo na Srednjem vzhodu.

Strah pred pomanjkanjem nafte je že po prvi svetovni vojni gнал Američane na Srednji vzhod. Najprej so si zagotovili soudeležbo pri družbi Iraq Petroleum Company, ki je bila dotlej skoraj popolnoma v angleških rokah. Do leta 1940 so Angleži obvladali skoraj vso petrolejsko proizvodnjo na Srednjem vzhodu. Najmočnejše postojanke je zavzela znana Anglo-Iranian Oil Company, katere delnice so povečini v rokah angleške vlade.

zalivu in si zagotovila nadzorstvo nad družbo Bahrein petroleum Company (Bapco). Vrelce na tem otoku so odkrili l. 1932. Kalifornijski družbi se je pridružila Texas Company. Nastopil sta skupno pod imenom Arabian American Oil Company (Aramco) in

UVOZ PETROLEJA V ZAHODNO EVROPO

Curij, 13. VII.

VALUTE NA PROSTEM TRGU V CURIHU

Država — Vrednost	belg. fr.	pezet	funtov	fr. fr.	šv. š.	dol.	lir	šv. kr.	n. m. hol. fl.
Svica — 10 švic. fr.	10,—	89,28	—14,7	867	52,00	2,30	1465	14,08	10,52
Belgija — 100 belg. fr.	8,12	112,—	—16,4	770	58,24	1,87	1190	11,44	8,55
Spanija — 100 pezet	9,10	137,22	122,52	1,—	9443	71,36	2,10	1333	12,82
Vel. Britanija — 1 šiling	11,15	145,54	129,95	1,13	1000	75,98	2,57	1634	15,70
Francija — 1000 franc. fr.	11,82	192,31	171,70	1,8—	1321	100,—	2,73	1733	16,65
Avstrija — 100 šilingov	15,62	533,84	476,64	3,17	10	3668	277,60	3,60	2289
ZDA — 10 dolarjev	43,37	840,—	749,91	6,25	5772	436,80	10,—	6355	61,09
Italija — 10.000 lir	68,25	873,85	780,22	6,89	6004	454,40	15,74	10000	96,13
Svedska — 100 šved. kron	71,—	1169,23	1043,95	8,17—	8034	600,80	16,37	10403	100,—
Nemčija — 100 nem. mark.	95,—	1347,70	1203,30	9,16	52,60	708,—	21,90	13919	133,80
Nizozemska — 100 hol. fl.	109,50	123,08	109,89	—1,11	846	64,—	2526	16044	154,23

Spomladi lanskega leta smo poročali o hangarju, ki so ga začeli takrat graditi v novi luki pri Sv. Andreju, in sicer na prvem pomolu, ki ga srečamo, ako pridemo iz mesta v novo luko. V začetku lanskega aprila so postavili šele leseno ogrado na koncu pomola. Tudi visoko postopje za uraje v začetku še nedovršena dela tega hangarja bo kmalu pod streho. To postopje je zbrano iz opeke, ves hangar pa iz betona.

Ko ga gledaš od daleč se ti doždeva, da je ta ogromni hangar zraste iz morja. Dolg je nad 330 m in pokriva skoraj vso levo stran pomola od začetka do konca; širok je skoraj 51 m. Skupna površina skladišča v vseh treh nadstropjih meri 45.240 kv. m, prostornina nad 300.000 kub. m.

Na desni strani velikega pomola so trije veliki železni mostovi, ki se po tržniški pomolajo po vsej dolžini pomola. Po vsakem mostu se pomika velik žerjav na električni pogon za razkladanje premoaga in v bolj redkih primerih tudi drugih rud. Tudi mostove z žerjavji za premoag so začeli postavljati v istem času ko so začeli graditi novega hangarja. Ko smo lani o tem pisali, je bil postavljen, a še ne dovršen, samo prvi most, v načrtu so štirje, sedaj obravnavajo prvi trije. Dvigalna zmogljivost vsakega žerjava znaša 6 t in prekaša zmogljivost vseh

HANGAR RASTE IZ MORJA

Z ogromnimi žerjavji dvigajo premoag iz ladij - Človekova borba z naravo

drugih žerjavov v obeh tržniških lukah. Ladijo natovoreno z 9.000 tonami premoaga izprazni vsi trije žerjavi v 45 dneh. Prejšnji teden so raztovorili ameriško ladijo »Filipp Mazzeia« iz mesta Jackson Ville; iz ladije so prekladali premoag naravnost v železniške vozove. Zajemalnik v obliki orjaških klešč spustijo v ladijn trebuh, kjer zgrabi več ton premoaga, ga dvigne in spusti v železniški voz; da ga napolnijo, morajo zajeti klešče 6-7 krat premoag iz ladije. Dokler niso imeli teh ogromnih žerjavov, je bilo za razkladanje premoaga iz vsake ladije potrebnih 50 težakov. Zdaj sedi eden zgoraj v kabini premikajočega se žerjava in predstavlja možgane, ki upravljajo električni mehanizem orjaškega železnega stezaka, drugi pa stoji na tleh in daje navodila gornjemu. Pri vseh treh žerjavih je torej zaposlenih, namesto pejšnjih 50, le 6 moč, ki v štirih do pet dnevih izprazni ves premoag iz ladije. Te, kakor tudi večino drugih žerjavov v novi luki je napravila tovarna za mostove in žerjave Združenih jadranskih ladijdelnic

(CRDA), ki je zraven bivše mestne plinarne.

Premog pa se ne preklada vedno naravnost iz ladije v železniške vozove, za tržniške potrebe in kadar niso vagoni pripravljene, ga spuščajo žerjavji kar na tla med mostove, kjer se dvigajo sedaj čelični žerjavi. Čuden vtis napravi na gledalca se precej visoko figuro drevo, ki raste pohlevno med železnimi orjaki; in črnimi griči, kakor nekak protest proti človeški borbi s naravo.

Tudi žitni silos, o katerem smo že pisali pred več kot enim letom, je med tem spopolnil svojo opremo. Tulek je imel na morski strani samo en premični most z napravami za srkanje žita iz ladij. Danes ima že 4 take naprave, ki istočasno s srkanjem tudi čistijo prah iz žita in ga pihajo skelci dimnik v zrak. Pred silosom je stal te dni parnik »Westcheste« iz New Yorka iz katerega so dvigale žito tri srkanke naprave, vsaka skozi dve debeli železni cevi. Nekoliko naprej od tega parnika je grški parnik »Paulos G.« izkrcaval za Avstrijo 112 vagonov pirita in 5 vagonov kolofonja; blago

Novo zdravilo

NOV NAČIN ZDRAVLJENJA NADUHE

Neka britanska tovarna zdravil, ki je pred letom dni izdelala novo zdravilo za zdravljenje naduhe vasmatona, je sedaj objavila poročilo o uspehih zdravljenja s tem novim zdravilom.

Poročilo se oslanja na uspehe, ki so jih dosegli v raznih državah, ter poudarja, da je nov način zdravljenja znaten prispevek v boju proti tej zelo razširjeni bolezni. Poleg tega, da nudi ta način zdravljenja znatno olajšanje pri bolniku so se nekateri kronični bolniki po zdravljenju s tem načinom lahko ponovno posvetili normalnem življenju.

Za zdravljenje je potrebna naprava za vdihavanje nove vrste in poleg tega še posebna žepna naprava za vdihavanje. Bolnik se teh naprav lahko poslužuje poljubno in neomejeno brez vsake škode za svoje zdravje. »Asmaton« ima učinek zaradi hitrega vsrkavanja in ker nova naprava za vdihavanje razkrajša 12 do 15 mikronov, na-

tehnične

mesto 26 do 37, kot običajni razprševalci.

NOVO ZDRAVILO PROTI PLJUČNIM BOLEZINAM

V laboratorijih tvrdke Glaxo so izdelali novo zdravilo proti pljučnim boleznim vstopena. Zdravilo je popolnoma novo v vrsti raznih zmesi izdelanih na osnovi penicilina, ker deluje selektivno. Tako n. pr. deluje neposredno na pljuča in na bronhialno tkivo. Dosedanja zdravila na bazi penicilina pa delujejo na vse telo v enaki meri.

NAJLON PROTI VOLNI

Britansko ministrstvo za oskrbo je naročilo novo blago, ki je mešanica najlona in volne in ga bodo v kratkem preizkusili nekateri oddelki angleške vojske, da ugotovijo njegovo

trpežnost. Če bodo po zaključku preizkusov ugotovili, da je blago, narejeno iz najlona in volne boljše od blaga, ki ga sedaj uporabljajo za uniformo britanskih oboroženih sil, bo ministrstvo za oskrbo naročilo večje količine tega novega blaga.

POSEBNI OVOJNI PAPIR ZA ZASCI TO PRED RJO

Znana britanska avtomobilska tovarna Austin Motor Co. je pričela uporabljati pri odpremi avtomobilov tujni posebne vrste papirja, kot zaščito proti rji. Papir, ki je znan pod imenom VPI, je izdelal tvrdke Shell Petroleum Co. in preprečuje oblikovanje rje ter razjedanje kovinskih delov za dobo pet let. Papir je prevlečen z neko kemično snovjo, ki počasi izhlapeva ter tvori na kovinskih delih tenko zaščitno plast pred rjo in razjedanjem.

LADJE NA REAKCIJSKI POGON

Na mednarodni konferenci strokovnjakov za ladjedelništvo, ki bo ta mesec v Veliki Britaniji, se bodo udeležili seznanili z važnimi poskusi o pogonu ladij z reakcijsko silo, ki so jih naredili na reki Ohde. Za poskuse, ki sta jih napravila Britansko združenje za raziskavo ladijskih gradenj in tvrdka Denny Bros iz Dumbartona, so uporabljali star parnik na kolesa »Lucy Ashton«, na katerem so namestili reakcijske motorje. Tehnične uspehe teh poskusov, s posebnim oziranjem na ladijsko ograjbo, bo na otvoritveni konferenci 28. junija v Londonu obrazložil predsednik raziskovalnega urada Britanskega združenja za raziskavo ladijskih gradenj sir Maurice Denny.

PO SVETU

NARASCANJE PRIMANJKLJAJA V ITALIJSKEM DRŽAVNEM PRORACUNU

Italijanski državni proračun za finančno leto 1951-52 predvideva primanjkljaj 396 milijard lir (lansko leto samo 211 milijard lir). Primanjkljaj je narasel zaradi narascanja izdatkov državne zakladnice (za 179 milijard) in z izvedbo državne obrambe (za 113 milijard).

Izdatki ministrstva za zunanjo trgovino so bili povišani za 273 milijone na 870 milijonov lir. Povišani so bili izdatki zlasti za vzdrževanje osebjam, medtem ko znašajo izdatki za pospeševanje zunanje italijanske zunanje trgovine 150 milijonov lir. Za zbiranje podatkov o zunanji trgovini bodo porabili 36,5 milijona (v prejšnjem proračunu samo 3,5). Za organizacijo italijanskega razstava v inozemstvu pojde 35 milijonov, za italijanske trgovinske zbornice 40 milijonov lir.

NOV SPORAZUM »FIAT« - »STEYER«

Iz Innsbrucka poročajo, da je bil med italijansko tovarno avtomobilov »Fiat« in avstrijskim podjetjem »Steyer« v Gradcu sklenjen nov sporazum o montaži Fiatovih avtomobilov v Avstriji za drugo polovico tekočega leta. Gre za tip 500 C (Gardiniera Belvedere), ki se lahko uporablja kot polniški avtomobil in kamionček. Italija bo lahko izvozila v Avstrijo tudi več avtomobilov Fiat 1100 in 1400. V zameno bo podjetje »Steyer« lahko povečalo izvoz dovršenih izdelkov v Italijo, kakor n. pr. traktorjev, motociklov, motorjev, zavor itd.

KONSORCIJ UVOZNIKOV PAPIRJA IN TRGOVCEV na debelo s papirjem je bil ustanovljen v Milanu. Njegov namen je vskladiti uvoz in nakup papirja tudi na domačem trgu.

AMERIŠKO OROŽJE SKOZI LIVORNO. Po poročilu milanskega lista »Corriere della Sera« bodo Američani uporabljali luko v Livornu za izkrcavanje ameriškega orožja. Ameriški pomorski izvedenci so že na mestu in so najeli neki hotel. V gozdiču Tomboledo pripravili primerna skladišča. List pripominja, da bo s tem dana nova možnost zasluzka livornskim delavcem. Kakor je razvidno iz poročila zunanega ministra Sforze na ministrski seji je bil o zadevi sklenjen ameriško-italijanski dogovor, po katerem bo Italija odstopila Američanom določeno cono v livornski luki. Sforzo poročilo pravi, da gre za tranzit orožja, namenjenega ameriškim četam v Evropi.

AMERIŠKA ZVEZA JE MED POGAJANJI s CSR pristala na povišanje dobave žita od 500.000 na 750.000 ton za leto 1951.

VELIKA DELA JUGOSLOVANSKE PETLETKE

Med letošnjimi 5 knjigami Prešernove knjižnice v Ljubljani zasluži posebno pozornost knjiga lanskega rektorja ljubljanske univerze in priznanega zemljepisnega strokovnjaka dr. Antona Melika, »Naša velika dela«, ki naj prikaže širšemu krogu čitateljev (naklada 80.000) dosedanje uspehe prvoga jugoslovanskega petletnega gospodarskega načrta.

Zakon o petletnem načrtu za leta 1947-1951 navaja številne številke o dvigu vseh panog gospodarstva večinoma v odstotkih, ki marsikomu ne povedo dovolj, če ne pozna dobro dosedanjega stanja gospodarstva. Melikova knjiga ima predvsem to lastnost, da nam kaže dosedanje uspehe deloma v absolutnih številkah, zlasti pa prikazuje posamezne večje gospodarske objekte in gospodarske panoge in nam na ta način pojasnjuje odstotke. Vrsta slik iz najnovejšega časa nam še lepše prikaže glavna »velika dela«, ki bodo temeljito spremenila zunanjo podobo države v gradnji. Petletni načrt nima le namena doseči industrializacijo vse Jugoslavije, marveč skrbi za harmonični razvoj vseh gospodarskih panog in harmonični napredek vseh republik; tako naj bi se zagotovil dvig življenjske ravni prebivalstva v vseh republikah, zlasti v tistih, ki so na nižji prosvetni in gospodarski stopnji. Posamezne gospodarske panoge ne smemo več obravnavati kot med seboj konkurenčne, marveč se morajo razvijati v skladu s splošnim gospodarskim in državnim programom, tako da prinašajo čim več koristi skupnosti.

GRADITEV HIDROCENTRAL

Pisec izhaja od energetskih virov ko obravnava vodne sile, ki jih je Jugosla-

meri s predvojno kar za 212%! Seveda so bila potrebna razsežna geološka raziskavanja, kar velja še v večji meri o industriji nafte, ki je bila pred vojno skoraj neznan, a proizvaja sedaj več stotisoč ton na leto. V Sloveniji so bogati revirji pri Dolnji Lendavi, pa tudi v vseh drugih republikah so odkrili in že izkoriščajo ležišča nafte same, deloma pa zemeljske pline in oljne skrilejve. Popolnoma nova je tudi izdelava koksia iz domačega rjavega premoga in lignita, tako da bo postala železarska industrija neodvisna od uvoza inozemskega koksia.

RUDNO BOGASTVO SE IZKORISKA DOMA

Ti energetski viri so omogočili velike uspehe industrializacije, ki je odvisna seveda tudi od domačega rudnega bogastva. Poleg železne rude, pirita in drugih rud je Jugoslavija zelo bogata z nekaterimi rudami, katerih drugod primanjkuje, zlasti s svincom, bakrom, kromom, manganom, molibdom, cinkom, boksitom, živim srebrom, azbestom, macem in tupino.

To bogastvo narekuje domačo izgradnjo kovinske industrije, predvsem težke. Poleg že znanih Jesenic, Guštanja, Stora omjena pisec zlasti železarski kombinat v Zenici, izmed tovarn kovinske industrije zlasti Litostroj v Ljubljani, tovarno kovinskih konstrukcij v Mariboru, tovarno strojev v Slav. Brodu, železarno v Sisku, tovarno težkih orodnih strojev Železnik pri Beogradu in druge, ki večinoma že zalagajo jugoslovansko gospodarstvo, deloma pa tudi že inozemstvu s svojimi izdelki. Naj kratko omenimo industrijo kmetijskih strojev, avtomobilov, traktorjev, aluminija, industrijo gradbenega materiala (cementa) in zložljivih hiš, kemično, tekstilno, usnjarsko in živilsko industrijo.

Zivilska industrija je povezana z napredkom v kmetijstvu, ki naj ga zagotovi dvig kmetijske tehnike, zlasti mehanizacija in racionalnejše gospodarjenje v kmetijskih obdelovalnih združenjih in na državnih posestvih. Kmetijstvo mora nuditi zadostno prehrano prebivalstvu v mestih, ki se razvijajo prav naglo zaradi industrializacije, in nadalje industrijske rastline ter končno omogočiti izvoz. Ta naj državi prinese devize, potrebne za uvoz zlasti industrijske opreme. Tudi številne melioracije (Lijak pri Gorici, Skadarsko jezero itd.) naj zagotovijo novo obdelovalno zemljišča, ki bodo omogočala nove kulture (riž, bombaž itd.).

Zelo velik je tudi napredek v prometnem sistemu, ki naj zbliža posamezne republike, omogoča napredek vseh republik, izkoriščanje prirodnega bogastva in dvig industrije, hkrati pa naj pospeši zunanjo trgovino. Ne moremo naštetih vseh že dograjenih železnic in avtomobilskih cest dograjenih ali v gradnji. Omeniti je še treba obnovo in izgradnjo jadranskih in rečnih pristanišč.

Spričo velikega razvoja industrije in mest zasluži posebno pozornost tudi izgradnja stanovanjskih poslopj. Vsa struktura prebivalstva se je močno spremenila, tako da ima n. pr. Slovenija le še 44% kmetijskega prebivalstva. Na tem področju čakajo državo še velike naloge.

Tem velikim delom bi bilo treba dodati še številna druga ki so v Melikovi knjigi omenjena ali pa v njej niso našla mesta, in ki ponazorjujejo napredek Jugoslavije v štirih letih prve petletke.

Teško je reči, kakšno politiko bo vodil naslednik dosedanjega ministra državne zakladnice. De Gasperi je takoj po odstopu g. Pelle izjavil, da ostane obramba lire ena med glavnimi točkami programa njegove vlade. Bistvenih izprememb gotovo ni pričakovati. Lira se je pred izbruhom valovne krize zelo okrepila; saj se je njen tečaj sukal okoli 650 za dolar, medtem ko je pred meseci lezel na 700.

VELIKA DELA JUGOSLOVANSKE PETLETKE

Med letošnjimi 5 knjigami Prešernove knjižnice v Ljubljani zasluži posebno pozornost knjiga lanskega rektorja ljubljanske univerze in priznanega zemljepisnega strokovnjaka dr. Antona Melika, »Naša velika dela«, ki naj prikaže širšemu krogu čitateljev (naklada 80.000) dosedanje uspehe prvoga jugoslovanskega petletnega gospodarskega načrta.

Zakon o petletnem načrtu za leta 1947-1951 navaja številne številke o dvigu vseh panog gospodarstva večinoma v odstotkih, ki marsikomu ne povedo dovolj, če ne pozna dobro dosedanjega stanja gospodarstva. Melikova knjiga ima predvsem to lastnost, da nam kaže dosedanje uspehe deloma v absolutnih številkah, zlasti pa prikazuje posamezne večje gospodarske objekte in gospodarske panoge in nam na ta način pojasnjuje odstotke. Vrsta slik iz najnovejšega časa nam še lepše prikaže glavna »velika dela«, ki bodo temeljito spremenila zunanjo podobo države v gradnji. Petletni načrt nima le namena doseči industrializacijo vse Jugoslavije, marveč skrbi za harmonični razvoj vseh gospodarskih panog in harmonični napredek vseh republik; tako naj bi se zagotovil dvig življenjske ravni prebivalstva v vseh republikah, zlasti v tistih, ki so na nižji prosvetni in gospodarski stopnji. Posamezne gospodarske panoge ne smemo več obravnavati kot med seboj konkurenčne, marveč se morajo razvijati v skladu s splošnim gospodarskim in državnim programom, tako da prinašajo čim več koristi skupnosti.

GRADITEV HIDROCENTRAL

Pisec izhaja od energetskih virov ko obravnava vodne sile, ki jih je Jugosla-

meri s predvojno kar za 212%! Seveda so bila potrebna razsežna geološka raziskavanja, kar velja še v večji meri o industriji nafte, ki je bila pred vojno skoraj neznan, a proizvaja sedaj več stotisoč ton na leto. V Sloveniji so bogati revirji pri Dolnji Lendavi, pa tudi v vseh drugih republikah so odkrili in že izkoriščajo ležišča nafte same, deloma pa zemeljske pline in oljne skrilejve. Popolnoma nova je tudi izdelava koksia iz domačega rjavega premoga in lignita, tako da bo postala železarska industrija neodvisna od uvoza inozemskega koksia.

RUDNO BOGASTVO SE IZKORISKA DOMA

Ti energetski viri so omogočili velike uspehe industrializacije, ki je odvisna seveda tudi od domačega rudnega bogastva. Poleg železne rude, pirita in drugih rud je Jugoslavija zelo bogata z nekaterimi rudami, katerih drugod primanjkuje, zlasti s svincom, bakrom, kromom, manganom, molibdom, cinkom, boksitom, živim srebrom, azbestom, macem in tupino.

To bogastvo narekuje domačo izgradnjo kovinske industrije, predvsem težke. Poleg že znanih Jesenic, Guštanja, Stora omjena pisec zlasti železarski kombinat v Zenici, izmed tovarn kovinske industrije zlasti Litostroj v Ljubljani, tovarno kovinskih konstrukcij v Mariboru, tovarno strojev v Slav. Brodu, železarno v Sisku, tovarno težkih orodnih strojev Železnik pri Beogradu in druge, ki večinoma že zalagajo jugoslovansko gospodarstvo, deloma pa tudi že inozemstvu s svojimi izdelki. Naj kratko omenimo industrijo kmetijskih strojev, avtomobilov, traktorjev, aluminija, industrijo gradbenega materiala (cementa) in zložljivih hiš, kemično, tekstilno, usnjarsko in živilsko industrijo.

Zivilska industrija je povezana z napredkom v kmetijstvu, ki naj ga zagotovi dvig kmetijske tehnike, zlasti mehanizacija in racionalnejše gospodarjenje v kmetijskih obdelovalnih združenjih in na državnih posestvih. Kmetijstvo mora nuditi zadostno prehrano prebivalstvu v mestih, ki se razvijajo prav naglo zaradi industrializacije, in nadalje industrijske rastline ter končno omogočiti izvoz. Ta naj državi prinese devize, potrebne za uvoz zlasti industrijske opreme. Tudi številne melioracije (Lijak pri Gorici, Skadarsko jezero itd.) naj zagotovijo novo obdelovalno zemljišča, ki bodo omogočala nove kulture (riž, bombaž itd.).

Zelo velik je tudi napredek v prometnem sistemu, ki naj zbliža posamezne republike, omogoča napredek vseh republik, izkoriščanje prirodnega bogastva in dvig industrije, hkrati pa naj pospeši zunanjo trgovino. Ne moremo naštetih vseh že dograjenih železnic in avtomobilskih cest dograjenih ali v gradnji. Omeniti je še treba obnovo in izgradnjo jadranskih in rečnih pristanišč.

Spričo velikega razvoja industrije in mest zasluži posebno pozornost tudi izgradnja stanovanjskih poslopj. Vsa struktura prebivalstva se je močno spremenila, tako da ima n. pr. Slovenija le še 44% kmetijskega prebivalstva. Na tem področju čakajo državo še velike naloge.

Tem velikim delom bi bilo treba dodati še številna druga ki so v Melikovi knjigi omenjena ali pa v njej niso našla mesta, in ki ponazorjujejo napredek Jugoslavije v štirih letih prve petletke.

Teško je reči, kakšno politiko bo vodil naslednik dosedanjega ministra državne zakladnice. De Gasperi je takoj po odstopu g. Pelle izjavil, da ostane obramba lire ena med glavnimi točkami programa njegove vlade. Bistvenih izprememb gotovo ni pričakovati. Lira se je pred izbruhom valovne krize zelo okrepila; saj se je njen tečaj sukal okoli 650 za dolar, medtem ko je pred meseci lezel na 700.

vestnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

Vajenci v trgovskih podjetjih

Nadaljujemo z objavljavanjem najvažnejših določb nove skupne pogodbe za trgovsko stroko. Danes obravnavamo določbe, glede vajencev v trgovskih podjetjih.

Predvsem določa pogodba, da je cilj vajenstva, da se mladi delavci priučijo stroki, za katero je potrebna določena priprava. Jasno sledi iz tega, da bomo imeli vajence le za določene stroke v trgovskih podjetjih. Tako torej določa člen 10, da so v trgovskih podjetjih dovoljeni vajenci le za naslednje kategorije: trgovski pomočniki, izločevalci aranzirani, razni obrtni delavci (mehaniški, mizarji in podobno), skladiščniki, ki morajo posebno poznati blago, izbiralci lesa, pakovalci pohištva, stekla in keramike, izdelovalci vajencev v trgovini s cvetjem, nadzorniki.

Razen vajenstva pozna pogodba še praktičiranje. Kot praktikanti smejo biti zaposleni uslužbenec starejši od 20 let, ki so prvič nastopili službo kot aranzirani, stenodaktilografi, pomožni knjigovodje in druge vrste uradniki. Praktičiranje sme trajati največ 6 mesecev. V tem času pripada praktikanu 80% prejemkov, do katerih ima pravico uslužbenec iste kvalifikacije.

Stevilo vajencev v trgovskem podjetju ne sme presegati razmerja 1 vajenca na tri uslužbenec trgovskega podjetja, med katere se prištevajo tudi gospodarstveniki in družinski člani gospodarstva, ki delajo v trgovskem podjetju. Vendar je dovoljeno zaposliti vajence tudi v podjetjih z manjšim številom uslužbenec. Torej sme tudi n. pr. trgovci jestevin, ki sam dela v trgovini imeti, vajenca.

Vajenci ne smejo biti mlajši od 14 let (moški) odnosno 15 (ženske) ter ne starejši od 20 (ženske) odnosno 21 (moški) let. Vajeniška doba za tiste, ki jo začnejo pred dopolnjenim 16. letom starosti, traja največ 3 leta, a za tiste, ki jo začnejo pred dopolnjenim 16. letom starosti, traja največ 2 leti. Po preteku te dobe bo vajenec ne glede na starost dodeljen službi, za katero je bil kot vajenec sprejet.

Po dovršenih vajeniških dobi pripada uslužbencu, ki se ni dopolnil 18 let, 80% prejemkov, do katerih ima pravico uslužbenec z isto kvalifikacijo, ki je že dopolnil 20 let starosti. Uslužbencu, ki pa je dopolnil 18 let, a še ne 20 let, pripada 90% prejemkov. Vajeniška doba pri drugem podjetju se vsilje, če zadeva izučevanje isto stroko ter ni med tem preteklo več kot tri leta.

Delodajalec je obvezan, da skrbi, da se vajenec stroke, za katero je bil sprejet, res izuči. Radi tega vajenec ne sme izvrševati drugih del, ki niso v zvezi s stroko.

Delodajalec lahko sprejme vajenca na poskušajo vendar ne sme trajati poskusna doba več kot 75 dni, v tem času oboje stranki, delodajalec in vajenec, lahko zahtevata ukinitev delovnega razmerja brez odpovedne dobe in brez kakršne koli odškodnine.

Za časa vajeniške dobe imajo vajenci pravico do istega postopanja kakor uslužbenec stroke, za katero so bili sprejeti, razen glede odpravnine, ki je za vajence takole urejena:

Vajenec, ki je odpušen v času vajenstva, ima pravico le do 50% normalne odpravnine, ako še ni dopolnil 18 let; ako pa je to starost dopolnil, mu pripada 100% normalna odpravnina. Ko je vajenec dopolnil vajeniško dobo in ostane v podjetju, se nadalje kot kvalificiran delavec, mu v primeru odpusta pripada za vajeniško dobo od 18 let starosti 50% odpravnina, a za vajeniško dobo po 18. letu starosti 100% odpravnina.

Doba, od katere se začne šteti periodični povški, začne teči od dne, ko je vajenec dopolnil vajeniško dobo ter postal kvalificiran delavec.

Prejemki vajencev za časa vajeniške dobe so: v I. letu 30%, v II. letu 45% in v III. letu 60% osnovne plače, ki pripada pomožnemu trgovskemu pomočniku, pomožnemu izločevalnemu aranzirano odnosno pomožnemu kvalificiranemu delavcu stroke, katere so vajenec učil. Izredna doklada se računa po letih starosti. Mladoletno osebe strok, za katere ni potrebna odnosno dovoljena vajeniška doba, se ne štejejo za vajence.

ška doba, prejema naslednje plače: do dopolnjenega 16. leta starosti 50%; do dopolnjenega 16. do dopolnjenega 18. leta starosti 65%; do dopolnjenega 18. do dopolnjenega 20. leta starosti 80% plače, ki pripada ustrežajočemu osebu nad 20 let starosti.

POPRAVA DAVCNE OSNOVE Do 31. julija še teče rok, v teku katerega smejo davkoplačevalci zahtevati popravilo davčne osnove dohodninskega in dopolnilnega davka z veljavnostjo od 1. januarja 1952 dalje. Ako v tem roku ne zahtevajo popravilo, bo v prihodnjem letu osnova ostala ista, razen v kolikor je ne bi sama davčna ob-

KRONIKA

S čim trguje Trst?

Tržaški promet po morju v prvem tromesečju 1951 je dosegel 924.938 ton (leta 1950 v tem času 897.138 in leta 1938 813.195). Promet z ZDA je predstavljal v tem tromesečju 30% (lansko leto 38 odst.). Promet s Sirijo in Libanonom 15% (lansko leto 7%). Delež ZDA pri uvozu je znašal leto 38%, pri izvozu 21% celotnega izvoza. Značilen je velik delež ZDA tudi pri izvozu.

Iz Benetk nova nevarnost za Trst?

O načrtu, da bi se železniška razdalja med Benetkami in Monakovem skrajšala z novo železnico skozi Tirolsko Alpe od 519 na 390 km, je v gospodarstvu obširno poročalo, ko so Benetani po svojih zvezah s Trstom prvič pršli z načrtom na dan.

»Deutsche Verkehrszeitung« (Hamburg, 3. julija) se vrača na to vprašanje in pripominja, da niso projektanti dovolj računali s konkurenco med Trstom, Benetkami in Genovo.

Jasno, da niso; kaj je Benetčanom mar usoda Trsta. Zgodovina nas uči, da je nazadovanje Trsta vedno bilo povezano z vzponom Benetk ali pa narobe, da se je Trst dvigal, ko so Benetke padle.

BILANCA DELAVSKIH ZADRUG

Bilanci račun delavskih zadrug v Trstu za leto 1950 nam pove, da so se aktivne postavke dvignile za 86.984.550 lir v primeri s prejšnjim letom, medtem ko so se pasivne postavke pomnožile za 86.200.513 lir. Razlika 784.037 je prispevala za povečanje dobička, ki je dosegel 3.130.219. Ciste premoženjske aktivnosti znašajo 500.222.781, in sicer 43.159.476 lir denar, vrednosti papirji in soudeležbe; 251.985.681 lir blago, material in krediti; 205.077.624 naložbe v premičnine in nepremičnine. Dolgovi napram tretjim znašajo 178.894.565, hranilne vloge članov 116.705.148, obveze nasproti nameščenem 155.753.644 in še nekatere manjše postavke. V lanskem letu so zadruge nadaljevale z obnovo poslovanja.

Najnužnejši evropski in najbolj mednarodni italijanski sejem.

To naj bi bil po mnenju tržaškega dopisnika milanškemu listu «Il Sole» (13. julija) tržaški vselejsem. Dopisnik pristavlja, da mora Trst iskati zaledje v italijanskem prebivalstvu onkraj Timave, ker je zgubil svoje staro zaledje. Glede sklenjenih kupnih poroč, da je neki agent v imenu avstralske vlade postavil na sejmju Jugoslovonom ponudbo, da bi odkupil ves letošnji pridelek tobaka «Virginia» v tem in prihodnjem letu; izrazil je željo, da bi mu stavili na razpolago takoj 10.000 stotov. Neki drugi agent je bil pripravil kupiti 60.000 ton jugoslovanskega lesa, tretji pa 40.000 ton jugoslovanskega lesa. Do zaključka teh poslov bi bilo prišlo, ako bi ne bila Jugoslavija odstopila v Britaniji vse letošnje proizvodnje lesa.

Težave tržaškega tiska.

«Il Mare», tržaški gospodarski tednik v italijanskem jeziku ni že del časa izšel. Poleg poletnih počitnic se menda vmes tudi finančne težave. Nedavno je pričel zopet izhajati «L'Emancipazione», glasilo tržaških republikancev, ki je usmerjeno nacionalistično. Priključilo se ga zopet k življenju bližajoče se volitve.

zen v kolikor je ne bi sama davčna ob-

CETRTRI OBROK NEPOSREDNH DAVKOV ZA LETO 1951

Dne 10. avgusta t. l. zapade rok za plačilo četrtega obroka neposrednih davkov za leto 1951. Do 18. avgusta je še dovoljeno plačilo brez zamudnih obresti. Za plačila do 21. avgusta se plača zamudne obresti 2% od dolgovane zneska, za plačila po tem datumu pa treba plačati 6% zamudne obresti. Priporočamo članom, da roka 18. avgusta t. l. ne zamudijo.

«Emporio di Trieste» gospodarsko-finančni list, ki ga je pričel izdajati dr. Giovanni Garibbo, podravatelj trgovinske zbornice v Trstu, je že davno prenehal izhajati.

Na naslov italijanske vlade. Izvršni odbor Italijanske zveze malih industrijec (Confederazione Nazionale della Piccola Industria) je imel v tržaških vselejsemih prostorih svečano sejo, da bi se tudi on posredno priključil propagandi za združenje Trsta z Italijo. Sprejel je resolucijo, v kateri postavlja tržaške male industrijee za zgled združenjem malih industrijec po vsej Italiji in poziva italijansko vlado, naj sprejme zahteve malih industrijec glede financiranja in podeljevanja kreditov. Italijanski industrijci so obiskali tudi načelnika gospodarskega in finančnega oddelka ZVU Haroldsona, kateremu so izrazili svoje želje glede podeljevanja kreditov malim industrijcem iz sklada ERP ob sodelovanju zavoda Banca Nazionale del Lavoro.

Bilanca tržaškega zavoda Cassa di Risparmio di Trieste za leto 1950 izkazuje na aktivni strani 232.370.062 lir, in sicer 212.442.986 lir premoženja in 39.927.076 lir čistega dobička. V prvem polletju 1950 so prihajale vloge v večjem številu kakor v drugem. Vloge so narasle za 1.107.341.764. Zavod je posodil 413 milijonov lir za nakup stanovanj in gradnj; ta denar je bil razdeljen med 323 prosilcev.

UGODNOSTI ZA OLJE IZ OREHOV, SONČNIC IN OLJNE REPECE

Z ukazom štev. 122 je Zavezniško vojaška uprava dovolila nekatere ugodnosti za olje iz orehov, sončnic in oljne repice, ki je namenjeno za domačo potrošnjo pridelovalcev, in za semenska olja, ki so namenjena lekarniški uporabi na anglo-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja.

POBIRANJE DAVKOV NA NARAVNA IN UMETNA VLAKNA

Ukaz štev. 121 Zavezniške vojaške uprave določa predpise za pobiranje davkov na naravna in umetna vlakna na anglo-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja. Davke na vlakno, ki jih določa prejšnji ukaz, bodo pobirali za doma izdelano blago do 3. januarja leta 1954 na osnovi letnih pavšalov («cabbonamento annuale»). Ta ukaz predvideva sorazmerno znižanje davkov na vlakna, če obrat določene tkalnice ali enega njenih oddelkov vsaj en cel delavni dan popolnoma stoji.

V primeru ustanovitve nove tkalnice ali namestitve novih strojev za tkanje predvideva ukaz poskusno dobo, ki ne sme biti daljša od enega meseca, da bi se lahko ugotovilo, da novi stroji zadovoljivo delajo. Ti poskusi bodo pod stalnim nadzorom finančnih organov.

NOVA ELEKTRICNA NAPELJAVA

Ob prisotnosti polkovnika Evgena Stanna, načelnika oddelka ZVU za javna dela, in raznih drugih funkcionarjev ZVU, ter ob udeležbi glavnih ravnateljev družbe SELVEG in ACEGAT-a so prejšnji petek odprli novo električno napeljavo v Zgoniku. Nova naprava bo imela 440 koristikov; naprava ima 8 transformacijskih celic, 12 km proge z napetostjo 10.000 voltov in 11 km proge nizke napetosti. Nova napeljava je stala okoli 40 milijonov lir, stroške bodo krili z dolgoročnim posojilom ZVU. Na otvoritveni svečano-govor, v katerem je izrazil svoje zadovoljstvo, da lahko otvori v imenu ZVU novo električno prog; zahvalil se je, vsem, ki so sodelovali pri izvršitvi dela.

Socialni UTRINKI

STANOVANJSKA POLITIKA NA POLJSKEM

Veliko število hišnih posestnikov in drugih mešanov v Varšavi, ki niso zaposleni v industriji, je stanovanjski urad prisilil, da zapustijo svoja stanovanja in hiše. Na njihova mesta prihajajo Industrijski delavci, ki dotekajo v velikem številu v Varšavo iz okolice in drugih pokrajin. O podobnem izseljevanju iz stanovanj poročajo tudi iz Gdanska, Krakova in še iz mnogih drugih krajev.

DRUŽINSKE DOKLADE POLJSKEGA DELAVCA

Uradni list poljske republike je pred nedavnim prinesel novo odredbo ministrstva za delo in socialno pomoč, ki poljskim delavcem omejuje svobodo izbire dela. Odredba govori o »spremembi ukrepov, ki določajo pravico do družinskih dokladov, hkrati pa tudi določa, da se družinske doklade štejejo šele po tromesečnem poizkusem delu v istem podjetju. Ta odredba še močneje pripleka poljskega delavca na stalnost zaposlitve. Odpravljena je pravica delavca do družinskih dokladov v prvem mesecu zaposlitve. Družinska doklada znaša pri običajni družini več kot polovico mesečne plače. V primeru, da bi hotel delavec preseljati v drugo podjetje, je vedno v nevarnosti, da izgubi pravico do družinskih dokladov.

Poljski delavec ne sme prekiniti svojega dela za več kot pet dni v primeru, da si išče novo delo, ali ne več kot za 15 dni v primeru odpusta.

Povprečnemu delavcu čigar žena ni zaposlena in ima družino s tremi otroci, znašajo družinske doklade 207 zlotov, kar je polovica njegove mesečne plače (510 zlotov).

PREDNOST AMERIŠKEGA DELAVCA

Nekdanji upravitelj Marshallovega načrta Paul G. Hoffman je na sestanku mednarodne trgovinske zbornice v Lisabonu govoril o storilnosti ameriškega delavca. Pred 50 leti ni bila proizvajalna sila ameriškega delavca večja kakor sila evropskega. Danes, ko so se ameriški stroji izpopolnili, proizvode ameriški delavec 2,5-krat več kakor evropski.

Kako potuješ po Jugoslaviji

Potniki iz vseh držav, ki imajo namen prebiti počitnice v Jugoslaviji, lahko prejmejo podrobnejša pojasnila v glavnih poovalnih agencijah in vseh državah ali pa na konzulatih FLR Jugoslavije. Turistični vizum izdajajo konzulati v zelo kratkem času in proti minimalnim taksam. (V Trstu teh taks sploh ni.)

Da bi si zagotovili čim prijetnejše bivanje v Jugoslaviji, si turisti lahko nabavijo tako imenovane »voucher« (voucher) pri zastopstvih »Putnik«. S temi so deležni prednosti pri prevozu, pensioniranju in pri drugih uslugah.

Carinske formalnosti pri prehodu čez mejo so minimalne; turisti lahko vzamejo s seboj vse osebne potrebščine za bivanje v Jugoslaviji. Enako lahko prinesejo fotografske in radijske aparate, lovsko orožje brez vsake posebne formalnosti; morajo jih le prijaviti carinarnici na meji, da bi jih lahko odnesli s seboj ob povratku iz Jugoslavije. Tuji tuja plačilna sredstva (devize, čeki, kredina pisma itd.) se lahko brez vsake omejitve prinesejo v državo; treba jih je le prijaviti carinski oblasti na meji, da bi se neoparabilna lahko izvozila iz zemlje.

Turisti smejo uvoziti v Jugoslavijo 500 jugoslovanskih dinarjev v bankovcin ne več kot po 50 din. Zamenjava tujege denarja se lahko izvrši pri »Putniku« na obojni postaji, ali pa v menjalnicah »Putnik« ali Narodne banke v vseh glavnih mestih in turističnih centrih. Menjava se vrši po uradnem kurzu; toda turisti prejmejo poleg protivrednosti v dinarjih še prav tolikšen znesek v turističnih bonih, ki jim omogočajo plačilo hotelskih uslug in nakupov raznih proizvodov in izdelkov po 70% znižani ceni.

Turisti iz inozemstva, ki posedujejo hotelske bone kupljene v inozemstvu ali v uradih »Putnik« v Jugoslaviji (v zadnjem primeru so plačljivi v dinarjih in turističnih bonih), imajo pravico na polno pensio (stanovanje, zajtrk, kosilo in večerjo) po naslednjih cenah:

Kat. A 200-300 din (2000-3000 lir) dnevno Kat. B 150-200 din (1500-2000 lir) dnevno Kat. C 120-150 din (1200-1300 lir) dnevno Z istim hotelskimi boni lahko turisti plačajo posamezne hotelske usluge po naslednjih cenah:

PROMET v pristanišču

Med 4. in 12. julijem se je promet v tržaškem pristanišču razvijal takole:

TRŽAŠKE IN ITALIJSKE LADJE

«Barletta» je priplula iz Carigrada s 61 t blaga in se vrnila s tovorom. Iz Capo Calamita je «Elba» pripeljala 350 t rud in odpula na Reko prazna. «Esperia» je priplula iz Bejruta s 58 t raz. bl. in odpula v Aleksandrijo s tovorom. Iz Rio Marina je priplula «Trivon Maris» s 2.041 t rud in prazna odpula v Split. «Abbazia» je priplula iz Hajfe, kamor se je tudi vrnila natovorjena. Priplula so: «San Giusto» iz Benetk prazna, «Campidoglio» iz Iskenderuna z 83 t raz. bl., «Sarga» iz Benetk prazna, «Cannaregio» iz Ancone prazna, «Salvoro» iz Tržica prazna in ladja «Indiana» iz Sidona s 8.264 t mineralnega olja. Odpule so: «Carlo Zeno» v Hajfo natovorjena, «Irama» v Aleksandrijo, «Teresa Cosulich» v Casablanca natovorjena, «Aldebaran D.» v Melbourne, «Carstata» v Heraklion z 2.650 t gnojil, «Carbonello A.» v Bono prazna, «Sann Giorgio» v Buenos Aires natovorjena, «Lemes» v Vancouver natovorjena, «Rosa» v Split prazna, «Nebulosa» v Orton z motornim oljem in «Francesca» v Genovo.

AMERIŠKE LADJE

«Catherine» je priplula iz New Yorka z 9.700 t žita in po izkranju odpula v New Orleans prazna. Iz New Yorka sta tudi prispeli «Renestary» z 9.761 t žita in «Jericho Victory» z 24 t blaga; obe sta se vrnili v ZDA. Priplule so še: «Nashua Victory» iz New Yorka z 9.211 t žita, Filipp Mazzei iz New Yorka z 9.450 t premoga, «Nicolaou George» iz Dairena z 9.000 t koruze in «Westchester» iz Filadelfije z 9.700 t žita. Odpule so: «Seastar» v Houston prazna, «Skystar» v ZDA prazna, in «Reuben Tipton» na Reko s tovorom.

JUGOSLOVANSKE LADJE

«Makedonija» je priplula iz New Yorka s 478 t raz. bl. in odpula na Reko natovorjena. Iz Benetk je prispela «Sarajevo» s tovorom. Odpulili sta

«Zagreb» v Aleksandrijo z raz. bl. in «Sabac» v Hajfo s tovorom.

GRSKA ladja «Samos» je priplula iz Benetk prazna. NORVESKA «Hav» je iz Filadelfije pripeljala 4.677 t raz. bl. in odpula v Aleksandrijo natovorjena. HOLANDSKA ladja «Ascona» je prispela iz Hajfe prazna. ARGENTINSKA «Rio Santiago», ki je priplula iz Benetk prazna je odpula v Aleksandrijo natovorjena. Danska ladja «Jorgen» je priplula prazna iz La Spezie. PANAMSKA ladja «San Juan» je priplula iz Benetk prazna; «Santa Cruz» je pa odpula v Buenos Aires natovorjena. IZRAELSKA «Domitz» je odpula v Hajfo s tovorom.

Iz pomorstva

TRŽAŠKE LADJEDELNICE niso potrebne Italiji

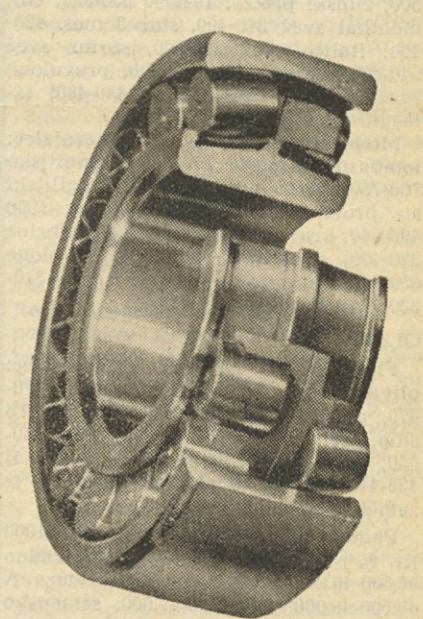
»Sole« (8. VII.) poroča, da znaša zmogljivost ladjedelnic »Ansaldo« v Genovi 300.000 ton na leto. V resnici je danes izkoriščeno samo nekaj manj kakor 25% te zmogljivosti.

Mi se vprašujemo, ali so po vsem tem tržaške ladjedelnice potrebne Italiji? Tržaške ladjedelnice so bolj zaposlene kakor italijanske, ker finansira naročila uprava Marshallovega plana. V prvem tromesečju 1951 se je strojna tovarna pri Sv. Andreju, ki izdeluje ladjiske stroje, izkoristišča 84% svoje zmogljivosti. Ladjedelnica pri Sv. Roku je delala s 40% svoje zmogljivosti, Ladjedelnica pri Sv. Marku je bolj zaposlena.

Po zatrdilu italijanskih gospodarskih listov (»24 Ore«, 8. VII.) ne morejo italijanske ladjedelnice konkurirati angleškim in nemškim, ker so njihovi proizvodni stroški previsoki. Tega so krivi predvsem previsoki davki (IGE), Angleške ladjedelnice so prepolne dela. V prvem polletju je bilo v gradnji na Angleskem 5.250.000 ton ladjevja. Nemške ladjedelnice imajo za 1.250.000 ton novih naročil, od tega 60% za inozemstvo.

ZA SPORAZUM MED ITALIJSKIMI PRISTANIŠCI

A. Giordano, znan italijanski publicist za pomorska vprašanja, poziva italijanska pristanišča (v listu »24 Ore«, 10. julija), naj se sporazumejo, da bi tako odpravila medsebojno konkurenco. Med pomornimi družbami, ki oskrbujejo proge iz pristanišč Tirenskega morja in Jadrana v Levant je menda že prišlo do sporazuma glede brodnin. Ta sporazum upošteva naloge jadranskih luk v prometu z Jugoslavijo, CSR, Madžarsko itd. Pisec je mnenja, da bi bilo potrebno doseči sporazum tudi glede švicarskega tranzita skozi Genovo in jadranske luke.

SILVIO SERIN

Import - Export TRIESTE

VIA MADONNA DEL MARE 4 - TEL. 80-80

CUSCINETTI A SFERE EDA RULLI

Utensileria - Strumenti di misura

Kroglični in valjni ležaji Orodje - Aparati za merjenje

Avtopodjetje STAR d. d. - Trst, Ulica Moreri 7, tel. 56-08 - Rojan - Avtobusna postaja Trst - Biljeternica št. 3, tel. 51-25

Avtobusna proga TRST-PIRAN - Vozni red veljaven od 15. aprila 1951

Table with columns for departure times (Cena vožnji, Nedelje in prazniki, Delovni dnevi, Delovni dnevi, Km., Postajališča, Km., Delovni dnevi, Delovni dnevi, Nedelje in prazniki, Cena vožnji) and rows for routes between Trst, Škofije, Koper, Izola, Strunjan, Portorož, and Piran.

Gročana = razkosana vas

zava je v tem, ker spada Bazovica pod Trst in ni torej neodvisna občina. Nedaleč od Bazovice stoji na glavni cesti kamen, ki je nekak delil Istro od Trsta. Se druga značilnost te vasice: do pred kratkim ni imela nikakšne gostilne. V zadnjem času je neki domačin kot invalid izposloval dovoljenje za točilnico. Tako popotnik lahko kam sede, ko jo primaha v vas. Po nekaterih hišah najdeš še stara ognjišča, široka in nizka, s klopmi okoli zaglavnika. Ognjišča so imela to veliko prednost, da si je kmet, ki se je pozimil vrnil z dela, lahko ogrel noge neposredno pri ognju. V zadnjem času se je vasica nekoliko zdramila. S podporami Zavezniške vojaške uprave, oziroma Marshallovega načrta, si je zgradila nove hleve in

nega drevesu, ne češenj ne jabolk; le tu pa tam štrli proti nebu kakšen kostanj, toda še ta rodi boren sad.

Velika škoda je, da vas nima izobražencev. Ti bi gotovo prinesli nove pobude. Trti bi verjetno tu ne uspevala in ne bi dajala sladkega grozdja. Gotovo pa je, da bi se dala ob njih nasađiti sadna drevesa. Poskusiti je treba. Tudi z moderniziranjem hlevov je šlo v začetku tako brdo. Ko pa so se prvi odločili za to, so jim takoj sledili tudi drugi. Tako ima vas danes vzorec hleve in ognjišča.

V zadnjem času je bilo mnogo prerekancija, ko so izbirali novega vaškega načelnika. Prejšnji načelnik, resen in skrben gospodar, se je utrudil in je odločil velike skrbi za svoje sosačevce. Vas je nato izbrala za svojega načelnika najmlajšega moža.

MEHANIČNA DELAVNICA

ALBINO GOMBAČ

ULICA DELL'AGRO 10 - TRST - TELEFON ŠTEV. 96-130 (VHOD IZ ULICE DELLA TESA)

Najmodernejši tržaški obrat za retifikacijo na strojih «BERCO» - Retifikacija in zrcalno glajenje cilindrov od mikro-motorja do ladijskih motorjev

Retifikacija vsakovrstnih kolenastih gredi, vključno OM 100 RS, Titanus i. t. d.

Priprava za retifikacijo poedinih cilindrih puš. Vlaganje cilindrih puš - Aparat za kontrolo trdote BRINELL - Priprava za vravnateženje kolenastih gredi in transmisij

Retifikacija ventilov - Priprava za struženje glavnih in ojničnih ležajev - Posobna naprava za mehanično struženje ojníc - Hidravlična stiskalnica

ZASTOPSTVO ZA TRST IN GORICO NEPREKOSLJIVIH BATOV FRIGOBOR in SUPERFRIGOBOR

Bati ki povečajo tehnični učinek in imajo trojno trajnost

Zastopstvo tovarne «TINELLI» - Predelava «Diesel motorjev s predmešnjem» na «sistem direktnega vbrizganja»

Zastopstvo tovarne «ANGELINI» - Kromiranje kolenastih gredi na elektro-galvanski podlagi - Trdota od 630 do 900 Brinell - Srednja vzdržljivost 250.000 km - Možnost naknadnega razkromiranja in ponovnega kromiranja brez ponovne retifikacije

